

Montserrat Carulla i Vicky Peña mantenen un duel artístic força intens al Teatre Villarroel de Barcelona. L'acidesa de les paraules i la fredor i temor que pot arribar a transmetre una mirada fan que l'espectador s'enganxi a la butaca durant tota l'obra.

Dues grans reines de bellesa

Montserrat Carulla i Vicky Peña han fet del Teatre Villarroel la segona residència. Des del mes d'octubre que hi representen 'La reina de bellesa de Leenane', i l'èxit de públic, amb més de trenta mil espectadors, fa que l'obra no tingui data de sortida.

Són una de les parelles de la temporada escènica catalana. Montserrat Carulla i Vicky Peña no solament són mare i filla de debò, sinó que també ho són a *La reina de bellesa de Leenane*, que es representa al Teatre Villarroel de Barcelona. No és pas la primera vegada que es troben en aquesta situació. Però sí que és la primera que es troben davant una obra que planteja una relació mare filla realment tensa. Malgrat això, diuen que s'hi troben còmodes, fent el seu personatge. Saben molt bé que el lligam emocional s'acaba quan es tanca la porta del camerí. En aquest aspecte, la Vicky Peña (flamant guanyadora del Premi d'Interpretació 1997-1998 per *Guys & Dolls*),

diu que mai no ha permès que cap relació afectés la seva intervenció professional, i la Montserrat Carulla assegura que quan és a escena oblida que el personatge és la seva filla.

—*Des del dia de l'estrena, la convocatòria de públic no ha parat de créixer. Què en pensen?*

MONTSERRAT CARULLA. Que estem molt contents perquè les representacions van molt bé. Ha anat pujant cada setmana i això ha fet que encara durin, tot i que al principi només teníem previst d'arribar al 20 de novembre. Som optimistes.

—*Què van pensar, quan van tenir l'obra a les mans?*

M. C.: Que era al davant d'una obra molt ben construïda, especialment quant a allò que els antics en diem "fusteria escènica". Molt ben resolta i amb uns problemes humans i vitals de convivència que són molt del nostre temps. Al principi em va agradar molt tot el personatge, globalment. Després, quan vaig començar a assajar, vaig veure les moltes dificultats que tenia. Fins i tot va haver-hi moments que vaig estar a punt de tirar la tovallola a terra, perquè creia que no seria capaç de fer-lo d'una manera autèntica, de veritat. Tenia molta por que el personatge no es convertís en una caricatura de si mateix. El que passa és que vaig tenir la gran ajuda del Mario Gas i em penso que ens n'hem sortit.

VICKY PENA: Primer de tot vaig veure l'obra a Londres. Vaig pensar que era d'una intensitat insòlita, que m'agradaria molt de fer un personatge seu. Aleshores no feia teatre, però havia acabat de fer *Sweeney Todd*, i tenia en cartera de tornar-la a fer, però em venia de gust fer una feina dramàticament més detallada. I com que a l'obra sortien una mare i una filla, i que totes dues teníem l'edat, i que era un tipus d'obra molt del gust del Mario Gas, vaig pensar que m'agradaria de fer-la i vaig fer tots els possibles per ser-hi.

—Els seus personatges són d'una gran intensitat dramàtica. Que exigeix un esforç d'interpretació gaire gran, això?

M. C.: Sí, perquè és un personatge de composició. Hi ha personatges en què surts a escena tal com ets i ja ets el personatge. I en canvi, n'hi ha que fan que t'hagis de transformar. I aquí està la dificultat. La dificultat de volum físic, de to de veu, de la manera de caminar, d'una manera de parlar... Tot això es va haver d'anar elaborant dia a dia, amb molt d'esforç.

V. P.: Va ser precisament la complexitat psicològica allò que més em va agradar del meu personatge. Les moltes facetes que té com a ésser humà, i això requeria una feina delicada, perquè, el personatge té més rasons, capes o facetes de les que sembla aparentment.

—A l'hora de la interpretació hi ha diferències fonamentals. Mentre la Mag Folan es guanya el públic amb les dues primeres passes, el personatge de la Maureen és més complex.

JORDI PLAY

M. C.: Sí, perquè la gent ja hi veu aquella Mag Folan. Les primeres paraules que dic, "que t'has mullat Maureen", ja donen una idea de com és el personatge. Segons com ho deia, l'escena ja començava malament per a mi i per a la Vicky. I aquesta ha estat la gran dificultat.

V. P.: Crec que a la primera escena una mica ja es veu quin peu calcen aquestes dues dones, la relació que tenen entre elles. Després, al llarg de la comèdia es va perfilant cadascuna. Com són de veritat. I la meua, fins a la darrera escena no para de donar sorpreses. El meu personatge és d'una evolució més lenta que no el de la mare. Ha estat una feina bonica, perquè com a actriu m'agrada de tenir cartes amagades. No d'una manera tramposa, sinó perquè ho requereix l'obra. Sempre va mostrant facetes noves, i això és molt interessant.

—Una curiositat: a vostè, Montserrat, com se li va ocórrer de caminar de la manera que ho fa damunt l'escenari?

M. C.: Va costar molt, perquè jo tinc un caminar més aviat lleuger, i aquest personatge es troba físicament perjudicat. Es va anar elaborant de mica en mica. Ara era massa lent, ara era massa ràpid, ara no era creïble, ara era fals. Fins que vàrem trobar la manera autèn-

tica de caminar d'aquesta dona.

—Hi havia treballat més vegades, al costat de la seva filla?

M. C.: Sí, és la tercera, i la segona que fem de mare i filla, i sempre enfrontades. Perquè la mare i la filla que vam fer a *El temps i els Conway* ja estaven enfrontades, encara que no fins als límits d'aquesta obra d'ara. Després vam fer *Guys & Dolls*, que era un divertiment i jo hi feia una petita interpretació en què xalava moltíssim.

—I com va això de treballar cada dia amb la filla davant tant de públic, i amb una càrrega emocional tan forta?

M. C.: Bé. La nostra relació fora de l'escena és molt bona. Ens compenentrem molt i ens estimem molt. El fet de treballar amb ella resulta molt agradable.

—Però, no són massa emocions cada dia per a una relació mare-filla?

M. C.: No, perquè quan sóc a escena oblidó que el

Mare i filla es van enamorar ràpidament de la intensitat dramàtica de l'obra i de la riquesa dels seus personatges. Tot i que la seva escenificació demanava un gran esforç i un gran talent, qualitats que són difícils de garantir.

Montserrat Carulla afirma amb rotunditat: "La Vicky és una actriu de primera classe. Una dona molt preparada, i que és actriu. No fa d'actriu, ho és. La Vicky té una gamma molt ampla, des de la tendresa al lirisme i el dramatisme. És la veritable reina de bellesa."

personatge és ma filla. Aquesta persona no podria ser mai la meva filla. Com jo no podria ser mai mare seva. Es fa un distanciament. Si totes dues fóssim molt dives i ens piquéssim, aquestes coses que de tant en tant passen, la cosa resultaria insostenible, essent mare i filla. Però ens respectem moltíssim i cap de nosaltres no interfereix en la feina de l'altre.

V. P.: Jo m'ho plantejo amb normalitat. A Barcelona hi ha un nucli de professionals de teatre relativament petit. Ens coneixem tots. Dintre el que és treballar amb professionals a Barcelona, fer-ho amb ma mare és un goig. És una gran actriu. Jo sempre n'aprenc, i el fet de compartir sempre és gratificant. Des d'aquest punt de vista, a part que sigui ma mare, jo la veig com una companya, i amb els companys amb qui sents que t'enriqueixes, pugues, i estar en escena amb ells sempre és un goig.

—*Això vol dir que la seva relació mai no ha arribat a l'extrem de La reina de Bellesa de Leenane?*

M. C.: Amb ma filla? Nosaltres som una família que ens estimem molt, en què tots som molt independents i molt lliures. Mai no els he dit com havien de fer les coses, perquè, si jo hagués estat tan segura de com es fan, no m'hauria equivocat mai a la vida, i m'he equivocat moltes vegades. Per tant, sempre he deixat que s'equivoquessin. És l'única manera d'aprendre'n, però és que tampoc no m'haurien fet gens de cas.

V. P.: Ma mare i jo ens portem força bé. A més, jo quan entro a l'escenari deixo estar la nostra relació. A mi, em sembla que els professionals d'escena veiem claríssim que, quan posem un peu a l'escenari, el món personal desapareix i entrem en terreny professional. I això és sagrat. Aleshores, mai no he permès que cap mena de relació afectés la meva intervenció professional. Suposant que algun dia estiguéssim enfadades, que a vegades passa, quan entres en escena això es deixa a part.

—*Montserrat, fora l'escenari, com és la seva filla?*

M. C.: Es una noia molt intel·ligent, molt intuïtiva i molt afectuosa. Una dona que fa valer les seves exigències i la seva manera de pensar. Vull dir que no és una dona que claudiqui, sinó que defensa les coses en què creu, però a la vegada és una dona molt tendra i afectuosa, amb molta sensibilitat.

—*I com a actriu?*

M. C.: Ara podria fer allò que no puc parlar-ne perquè sóc sa mare. Aquelles falses modèsties que es diuen, però no. Em penso que la Vicky és una actriu de primera classe. Una dona molt preparada i que és actriu. Que no fa d'actriu, que ho és. La Vicky cobreix una gamma molt àmplia, des de la tendresa al li-

risme i el dramatisme. És la veritable reina de bellesa.
—*I què diu la filla de la seva mare?*

V. P.: No pot haver-hi res millor. Com a companya de feina és molt meticulosa i sàvia. N'he après molt. Treballar amb ella és molt agradable i estupend.

—*Vostè, Montserrat, com recorda els inicis de la Vicky en el món teatral?*

M. C.: És curiós, perquè jo vaig començar a ser actriu quan tenia els fills molt petits, i com és natural, sempre anava amb ells a tot arreu, i a vegades me'ls havia d'emportar a les funcions perquè no tenia ningú que es pogués quedar amb ells. Venien molt al teatre i n'havien vist molt entre caixes. Però ningú no parlava de ser actor i jo tampoc no els ho deia. La Vicky va començar dient que volia ser metgessa. Després va baixar una mica dient que volia ser ATS. Treballava ja a l'Hospital Clínic d'ATS, i un dia va venir a casa i em va dir que volia ser actriu. Jo li vaig dir que, a mi, ser actriu m'havia donat moltes satisfaccions, i que només li desitjava això mateix.

V. P.: Efectivament. Jo era filla d'actors. Anava molt al teatre, igual que hi vénen els meus fills sempre que poden. Suposo que, vulguis o no, si ets una persona sensible i permeable, et vas deixant amarar per coses, sense proposar-te d'aprendre'n, perquè ets massa petit o jove i vas massa a la teva per adonar-te'n. Després, un bon dia t'adones que allò és el que t'agrada i t'emociona. Mentrestant jo havia optat per la via dels hospitals, la sanitat, que és un món que em continua interessant molt. Però, de sobte, vaig girar-me al món del teatre.

—*Com a mare i actriu, quins consells va donar a la filla al començament?*

M. C.: Li vaig dir que anés a l'Institut del Teatre, que no li faria gens de mal. Hi va anar un temps. Després es va connectar amb el món del

teatre, però com que ja hi era posada, va començar a fer petits paperets. Al principi jo la veia i pensava que no ho feia malament, i després la vaig anar veient en coses més importants i em vaig dir que potser seria una bona actriu. I, quan la vaig veure a *L'òpera de Bertolt Brecht*, la vaig aprovar amb nota molt alta.

—*Precisament, pel fet de ser la seva filla, és més o menys crítica?*

M. C.: Crec que més crítica. Demanes més. Jo tinc amics que són grans actors que han tingut fills que s'han entestat a ser-ho, que han començat a treballar-hi i que no eren actors, i jo he vist el patiment d'aquests pares, d'aquestes mares, en veient que els fills no hi arribaven. Sempre tens aquest dubte i et sap molt de greu que es puguin equivocar. Que només sigui un enlluernament, però la Vicky ràpida-

"Ma mare i jo ens portem força bé. Quan entro a escena deixo estar la nostra relació. Els professionals d'escena veiem claríssim que, quan posem un peu a l'escenari, entrem en terreny professional i el món personal desapareix", diu Vicky Peña.

ment ens va demostrar que de debò tenia fusta d'actriu.

—*Tanmateix, vostè, Vicky, si els seus fills volguessin seguir les seves passes escèniques, què els diria?*

V. P.: Que mirin, que escoltin i que es preparin.

—*Montserrat, tant a Laberint d'ombres com a La reina de bellesa de Leenane fa d'àvia, però els dos pares són antagònics. Ho veu així?*

M. C.: Sí, són diferents. Allà la dona és maltractada i aquí maltracta. A més, aquesta és més dura, més obscura, més egoista. Em penso que el personatge de la Mag Folan devia ser una dona que als quaranta anys ja era insuportable, i això amb el temps s'aguditza molt.

—*Creuen que l'obra reflecteix la realitat, els problemes que hi a les famílies quan els pares es fan grans?*

M. C.: Em penso que sí. Que hi ha moltes Mag i Maureen Folan. És a dir, mares absorbents i filles incapaces d'estimar. Perquè és clar, aquí el que és evident és que falta estimació per part de l'una i de l'altra. És a dir, la pobra Maureen se sent destrossada de veure que tota la vida se li va cremant al costat d'aquesta mare tan egòlatra, i aquesta mare escleròtica també és incapaç d'estimar la filla, perquè si l'estimés no actuaria d'aquesta manera. Potser fins a aquest extrem dels nostres personatges, no que no se'n donen gaires, de situacions, però de relació difícil entre mare i filla n'hi ha més d'una. El que passa és que a vegades l'amor fa que aquesta situació no sigui tan dura.

V. P.: Jo també crec que sí. Evidentment, no pas de totes les mares i filles. La història de l'obra passa a tot arreu, fa cent anys, mil anys i ara. Em penso que és una cosa que passa entre persones que es veuen obligades a viure i que no ho desitgen. L'altre dia, parlant amb una amiga, em deia que això és catalogat de bogeria a dos, i que acostuma a donar-se entre dones. A vegades, passa entre dos homes, o entre home i dona. *A La reina de bellesa de Leenane* és una distància humana molt reconeixible. De fet, molta gent que ha vingut a veure l'obra ens ha dit: "No saps com m'ha fet pensar en la meua mare, en la sogra, en la tieta o en una veïna".

—*Vostès tenen força experiència de teatre, de cinema i de televisió; on es troben més còmodes?*

M. C.: Potser a la televisió tens menys sentit de responsabilitat. A la televisió tens més temps per a preparar-t'ho, perquè tens els guions abans i sempre hi ha aquella sensació que un error es pot reparar. El teatre és com tirar-te a la plaça amb el toro al davant, encara que el toro sigui un públic meravellós, que notes davant teu i que és càlid; però si hi ha un error, ja no es pot arreglar. I fins que no estrenes i estàs segura del teu personatge, l'angoixa del dubte et fa estar molt inquieta. Però, una actriu ha d'abastar tots els camps.

V. P.: A mi m'agrada molt interpretar en totes les facetes que la meua professió m'ha brindat. Durant molts anys vaig fer molt de doblatge. La versatilitat a què t'obliga el doblatge és una manera molt bona de bregar-te. Perquè no és tan sols interpretar el que has de fer, sinó que és interpretar d'una manera molt relativa. Has de ser molt fidel a la interpretació original.

No pots fer una creació, de sobte, perquè sí. El teu deure és fer veure que aquell senyor o senyora que parla en anglès, francès o alemany, ho fa amb la teua veu. És a dir, que has de ser un impostor, un bon falsificador. Això t'obliga a buscar tons i registres que, si haguessis de fer com a actriu, hauries trigat molt més a treure a fora. El cinema i la televisió et donen una altra manera de fer. La immediatesa, la urgència, s'hi treballa mot ràpid, i això t'obliga a posar-te un xip d'agilitat mental. És bo i és una bona escola. Però on em sento fluir amb més normalitat i més potència és a l'escenari. Pel període dels assaigs, que et donen un parell de setmanes per a treballar el personatge amb tranquil·litat, per després enviar i rebre el missatge del públic.

—*Fer una funció diària del dimarts al diumenge i dues el dissabte, no és massa esforç?*

M. C.: És aquell tornar a començar una cosa que havies deixat el dia abans, i que encara que sembli la mateixa història mai no l'és. Jo sempre opino que, l'obra, l'acaba de fer el públic. A vegades hi ha uns públics que gratifiquen més que no pas uns altres, amb els seus silencis, amb la seva complicitat. Hi ha uns estats d'ànim teus que fan que l'obra, sense adonar-te'n, canviï una mica.

Totes dues asseguren que no hi ha res com la calidesa del públic teatral. Però no és l'únic factor: també hi ha els nervis del directe i el fet de poder treballar amb tranquil·litat i profunditat els personatges.

Celes Piedrabuena